Wij Techniek

...Trendfiles

Trends en ontwikkelingen in de installatiebranche

Arbo-cijfers over de technische installatiebranche 2026

op basis van parameters uit de NEA en WEA
- update met NEA- en WEA-jaargang 2024

KBA Nijmegen

Pieter Aalders
Timo Verhaegh

Nijmegen, 26-10-2026

Projectnummer: K2026.005

© 2026 KBA Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van KBA Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

2 Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers 6

3 Ongevallen 9

4 Ziekteverzuim 11

5 Ziekten en aandoeningen onder werknemers 18

6 Veiligheid en fysieke belasting op het werk 20

Bijlage 23

1 Inleiding

In opdracht van Arbotechniek/Wij Techniek stelt KBA Nijmegen sinds 2023 jaarlijks een rapportage op met een verzameling aan arbo-cijfers over de technische installatiebranche (TI). Dit betreffen indicatoren op het gebied van verzuim, ongevallen op het werk, gevaren op het werk, de prevalentie van ziekten en aandoeningen in het werk, fysieke belasting in het werk, de opstelling van een risico-inventarisatie- & evaluatie (RI&E) door de werkgevers, en de aanstelling van een preventiemedewerker door de werkgevers.
De hiervoor gebruikte data zijn afkomstig uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA), een jaarlijks steekproefonderzoek onder *werknemers*, en de Werkgevers Enquête Arbeid (WEA), een tweejaarlijks steekproefonderzoek onder *werkgevers*. Beiden enquêtes zijn uitgevoerd door TNO en het CBS (zie onderstaande box 1 voor een iets uitgebreidere toelichting op de NEA en de WEA). Deze enquêtedata zijn beschikbaar gesteld in de CBS-microdata-omgeving, aan de hand waarvan derden de data voor eigen onderzoeksdoeleinden kunnen gebruiken. Zo heeft KBA op basis van de SBI-codes van werkgevers en hun werknemers de respondenten geselecteerd die op het moment van bevraging tot de technische installatiebranche behoorden, teneinde hier de branche-specifieke arbo-statistieken uit te destilleren. In bijlagen 4 en 5 staan de SBI-codes die binnen deze TI-afbakening vallen en de onderliggende toewijzing van deze SBI-codes aan de vier subbranches *'Elektrotechnische bouwinstallatie'*, '*Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair', 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling'* en *'Overige bouwinstallatie'*.[1]

In voorliggende rapportage zijn de arbo-cijfers over de TI geüpdatet met de *NEA-jaargang van 2024* en *de WEA-jaargang van 2024* (momenteel de meest recent beschikbare data). Om eventuele trendontwikkelingen te ontdekken zijn de uitkomsten van de geselecteerde enquêtevragen voor de NEA gepresenteerd vanaf het meetjaar 2015, en voor de WEA vanaf het meetjaar 2008. Bij een deel van de tabellen zijn de jaren in tweetallen geclusterd (samengevoegd) om het aantal waarnemingen over de TI te vergroten.[2] Hierdoor is de invloed van steekproeftoeval kleiner en kan beter getoetst worden of lange termijn-ontwikkelingen statistisch significant zijn.[3] De significantie-berekening is gebaseerd op een t-toets voor onafhankelijke steekproeven (tweezijdige toetsing, significant bij $p<0,05$), waarbij telkens het verschil tussen het laatste jaarcluster en de eerdere jaarclusters getoetst is. Met een '*' en een voetnoot onder de tabel is aangegeven welke verschillen statistisch significant zijn.[4] Bij de belangrijkste tabellen is ook het gemiddelde van de totale techniekssector gepresenteerd, zodat de TI daarmee vergeleken kan worden.

[1] Bij de toewijzing naar subbranche is bij SBI-codes 432 en 4322 ook naar het beroep van de werknemer gekeken (ISCO-08) (zie Bijlage 5).
[2] De combinaties van jaargangen is één jaar opgeschoven ten opzichte van de rapportage uit 2025.
[3] In Bijlage 1, 2 & 3 zijn de uitkomsten van de WEA naar unieke jaargang uitgedraaid in plaats van clusters, en getoetst op significantie. De resultaten voor de TI moeten hierbij met voorzichtigheid worden benaderd, aangezien de aantallen waarop de percentages zijn gebaseerd vrij laag zijn.
[4] Alle percentages in dit rapport betreffen gewogen percentages. Hierdoor kan het zijn dat de totale 'n' bij routing-vragen soms niet overeenkomt met wat men zou verwachten op basis van de percentages bij de voorliggende vraag.

Bij een deel van de thema's is ook naar verschillen tussen bedrijfsgrootteklassen gekeken en/of naar verschillen tussen de eerder genoemde vier subbranches van de TI. Bij deze vergelijkingen zijn de enquêtedata van alle gebruikte NEA- en WEA- jaargangen op een hoop gegooid, en is dus niet gekeken naar eventuele verschillen tussen jaren.

Box 1 – Aanvullende achtergrondinformatie over de NEA en de WEA

Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA)

Het doel van de NEA is het in kaart brengen van informatie op het gebied van arbeidsomstandigheden, arbeidsongevallen, arbeidsinhoud, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden van werknemers. Hierbij wordt een landelijke personensteekproef getrokken volgens een gestratificeerd steekproefontwerp, waarbij gekeken wordt naar representativiteit naar bedrijfsgrootte en bedrijfstak. In een aantal bedrijfstakken is de steekproef verhoogd om voldoende respons voor betrouwbare analyses te realiseren. De uitkomsten zijn vervolgens doormiddel van weging gecorrigeerd voor over- en ondervertegenwoordiging in de responsgroep ten opzichte van de populatie.
De NEA wordt sinds 2005 jaarlijks uitgevoerd, maar de onderzoeksopzet is in 2014 veranderd. Zo is de bruto steekproefomvang fors verhoogd van 80.000 naar ruim 140.000 werknemers (vanaf 2018 is de steekproef verder verhoogd naar ruim 170.000 werknemers) en de doelpopulatie bestaat sindsdien uit werknemers van 15 tot 75 jaar, in plaats van werknemers van 15 tot 65 jaar. Daarnaast is vanaf 2014 hoofdzakelijk ingezet op web-enquêtering (CAWI) in plaats van schriftelijke enquêtering (PAPI), en zijn er meerdere vragenmodules aangepast. Door deze wijzigingen is de data van vóór 2014 niet goed bruikbaar voor longitudinaal vergelijkend onderzoek.

Werkgevers Enquête Arbeid (WEA)

De WEA beoogt trends en ontwikkelingen in het arbeidsbeleid van bedrijven en instellingen te monitoren, evenals het effect van dat arbeidsbeleid op bedrijfsresultaten en ziekteverzuim. Het bevraagt de werkgevers op de thema's arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden, alsook op het gebied van bedrijfskenmerken en personeelskenmerken.
De WEA wordt vanaf 2008 om het jaar afgenomen. Tot nu toe zijn metingen verricht én uitkomsten beschikbaar voor de jaren 2008, 2010, 2012, 2014, 2016, 2019, 2021 en 2024.[5]
Hoewel het precieze aantal TI-bedrijven niet in de WEA-publicaties van het CBS terug te vinden is (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de bedrijven in de bouwinstallatie) kunnen deze bedrijven in de microdata van het CBS wel onderscheiden worden aan de hand van de SBI-code van het bedrijf.[6]

Zie voor meer informatie: https://monitorarbeid.tno.nl/onderzoeken/

[5] De steekproeftrekking voor de WEA-2018 is niet correct uitgevoerd, met systematische vertekening in de selectie van organisaties tot gevolg. TNO heeft daarom besloten de WEA-2018 niet uit te brengen. In 2023 stond er geen editie van de WEA gepland.
[6] Voor het WEA-onderzoek wordt een naar bedrijfssector én bedrijfsomvang 'gestratificeerde' steekproef getrokken uit het vestigingenbestand van LISA. Voor de steekproef worden bedrijfsvestigingen getrokken uit 205 'cellen', die worden gevormd door 41 sectoren en 5 grootteklassen. Tussen 2008 en 2021 zijn hiervoor steeds dezelfde 41 sectoren en 5 grootteklassen gebruikt. Vanaf de WEA-2024 is de opzet vereenvoudigd naar 16 sectoren en 5 grootteklassen. Er wordt gestreefd om bij elk WEA-onderzoek gegevens van circa 5.000 bedrijfsvestigingen te verkrijgen.

2 Risico-inventarisatie en aanstelling preventiemedewerkers

Tabel 1 – Werkgevers in de TI en techniek met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), tweejaarlijks[7]

WEA - Werkgevers	2008/10	2012/14	2016/19	2021/24
Technische installatiebranche				
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	68,4%	61,3%*	61,4%*	72,7%
Totale n (=100%)	*300*	*286*	214	*185*
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja)	80,3%	86,8%	87,6%	78,7%
Totale n (subgroep) (=100%)[8]	*250*	*235*	*179*	*161*
Techniekssector totaal				
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	59,1%*	56,3%*	61,8%	64,1%
Totale n (=100%)	*4.117*	*3.853*	*3.381*	*3.063*
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja)	80,4%*	82,5%	84,0%	84,3%
Totale n (subgroep) (=100%)	*3.146*	*2.928*	*2.684*	*2.511*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2021/24 is significant.*

Tabel 2 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar subbranche[9]

Subbranche / *WEA - Werkgevers*	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2008 t/m 2024)
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	68,8%*	65,1%	57,4%*	72,9%	66,1%
Totale n (=100%)	*496*	*226*	*202*	*61*	*985*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** De 'Elektrotechnische bouwinstallatie' verschilt significant van de 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling'. Het verschil tussen de'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' en de 'Overige bouwinstallatie' is niet significant (p = 0,052).*

[7] In Bijlage 1 zijn de cijfers uitgedraaid naar unieke jaargang.

[8] De totale 'n' van de subgroep die de vraag over het plan van aanpak voor de RI&E voorgelegd heeft gekregen komt niet overeen met het percentage bij de eerdere vraag of de vestiging een RI&E heeft. Dit komt omdat de percentages in de tabellen gewogen zijn, terwijl de totale 'n' die getoond wordt in de tabellen altijd ongewogen is.

[9] Bijlage 4 en bijlage 5 geven een overzicht van de indeling van SBI-codes in de vier subbranches. De NEA bevat (in tegenstelling tot de WEA) ook SBI-codes van 3 en 4 digits (de bedrijfstakken zijn dus niet altijd op het meest gedetailleerde niveau, zoals bij SBI-codes van 5 digits wel het geval is). Bij twee SBI-codes in de NEA die onder de TI vallen is daarom het beroep van de respondent gebruikt om uiteindelijk de indeling naar subbranche te maken. Zie voor deze indeling bijlage 5.

Tabel 3 – Werkgevers in de TI met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootteklasse *WEA – Werkgevers*	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal (2008 t/m 2024)
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	61,9%*	94,6%*	66,0%
Totale n (=100%)	*477*	*508*	*985*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' significant (<0,05).*

Tabel 4 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI en techniek[10]

WEA - Werkgevers	2010	2012/14	2016/19	2021/24
Technische installatiebranche				
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	43,1%	38,2%	38,0%	43,4%
Totale n (=100%)	*155*	*287*	*214*	*182*
Techniekssector totaal				
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	41,0%	36,8%*	35,2%*	40,4%
Totale n (=100%)	*2.139*	*3.853*	*3.381*	*3.023*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen. Niet bevraagd in 2008.

** Verschil met jaargang 2021/24 is significant.*

Tabel 5 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar subbranche

Subbranche *WEA – Werkgevers*	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2010 t/m 2024)
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	42,8%	35,9%	39,6%	47,7%	40,5%
Totale n (=100%)	*433*	*188*	*169*	*48*	*838*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.
Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

[10] In Bijlage 2 zijn de cijfers uitgedraaid naar unieke jaargang.

Tabel 6 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI, naar bedrijfsgrootte

Bedrijfsgrootteklasse / *WEA – Werkgevers*	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal (2010 t/m 2024)
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	35,7%*	72,8%*	40,5%
Totale n (=100%)	*398*	*440*	*838*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is significant (<0,05).*

3 Ongevallen

Tabel 7 – Arbeidsongevallen en -verzuim onder TI- en techniek-werknemers, tweejaarlijkse vergelijking

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22	2023/24
Technische installatiebranche					
Afgelopen jaar slachtoffer van een arbeidsongeval (% ja)	3,4%	3,0%	3,7%	2,7%	3,1%
Totale n (=100%) [11]	*1.569*	*1.766*	*1.803*	*1.821*	*2.087*
Indien slachtoffer arbeidsongeval:					
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval (% ja)	56,6%	51,9%	59,2%	53,4%	60,6%
Totale n (subgroep) (=100%)	*48*	*49*	*68*	*47*	*56*
Techniekssector totaal					
Afgelopen jaar slachtoffer van een arbeidsongeval (% ja)	3,5%*	3,7%*	3,4%*	3,2%*	2,9%
Totale n (=100%)	*24.101*	*27.262*	*27.323*	*26.055*	*28.915*
Indien slachtoffer arbeidsongeval:					
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval (% ja)	58,2%	56,8%	55,8%	58,6%	60,2%
Totale n (subgroep) (=100%)	*755*	*927*	*829*	*752*	*750*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2023/24 is significant.*

Tabel 8 – Arbeidsongevallen en hieraan gerelateerd verzuim onder TI-werknemers, naar subbranche

Subbranche / *NEA - Werknemers*	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2015 t/m 2024)
Afgelopen jaar slachtoffer van een arbeidsongeval (% ja)	2,5%*	4,3%*	4,4%*	2,8%*	3,2%
Totale n (=100%)	*4.845*	*1.282*	*1.636*	*1.241*	*9.004*
Indien slachtoffer arbeidsongeval:					
Verzuimd bij meest recente arbeidsongeval (% ja)	52,2%	64,5%	60,0%	50,0%	56,4%
Totale n (subgroep) (=100%)	*118*	*51*	*65*	*34*	*268*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen

** De 'Elektrotechnische bouwinstallatie' en de 'Overige Bouwinstallatie' verschillen elk op dit item significant van de subbranches 'Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair' en 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling'.*

[11] Let op: alle getoonde percentages in dit rapport zijn gewogen om te corrigeren voor het verschil in samenstelling van de steekproef ten opzichte van de totale populatie van werknemers en werkgevers. Hierdoor kan het zijn dat de totale 'n' bij routing-vragen soms niet overeenkomt met wat men zou verwachten op basis van de percentages bij de voorliggende vraag.

Tabel 9 – Letselsoort meest recente arbeidsongeval (afgelopen jaar)

NEA - Werknemers	Totaal*
Open wond	32,1%
Verstuiking/verrekking van spieren	27,6%
Botbreuken/gewrichtproblemen	8,0%
Psychische schade	7,5%
Overig	24,8%
Totale n (=100%)	*264*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval in afgelopen jaar, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2024).*

Tabel 10 – Ontvangen medische hulp als gevolg van het ongeval, meerdere antwoorden mogelijk

NEA - Werknemers	Totaal*
Ja, op de (spoedeisende) eerstehulpafdeling van het ziekenhuis	22,0%
Ja, op in een ziekenhuis of andere kliniek (niet de SEH)	16,5%
Ja, op het werk	12,8%
Ja, ergens anders	36,8%
Nee, geen medische hulp gehad	25,8%
Totale n (=100%)	*263*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval in afgelopen jaar, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2024).*

Tabel 11 – Belangrijkste oorzaak van meest recente arbeidsongeval (afgelopen jaar)

NEA - Werknemers	Totaal*
Ergens aan gesneden/gestoten	24,7%
Door een voorwerp geraakt/beknelling	15,9%
Uitglijden/struikelen	12,7%
Vallen van hoogte	10,1%
Fysieke overbelasting	8,7%
Contact met gevaarlijke stoffen, temperaturen of lawaai	4,9%
Psychische overbelasting	3,7%
Andere oorzaak	19,3%
Totale n (=100%)	*263*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Totaal TI-werknemers die slachtoffer zijn geworden van arbeidsongeval in afgelopen jaar, uit tabel 7 & 8 (meetjaren 2015 t/m 2024).*

4 Ziekteverzuim

Tabel 12 – Verzuim onder TI- en techniek-werknemers, volgens de werknemers zelf, tweejaarlijks

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22	2023/24
Technische installatiebranche					
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)	45,9%	47,4%	46,3%	51,6%*	48,2%
Totale n (=100%)	*1.576*	*1.784*	*1.829*	*1.837*	*2.111*
Individueel ziekteverzuimpercentage[12]	4,43%	4,54%	4,98%	4,93%	4,70%
Totale n (=100%)	*1.559*	*1.754*	*1.783*	*1.761*	*1.998*
Gemiddeld aantal verzuimdagen afgelopen jaar	9,01	9,27	10,09	10,02	9,55
Totale n (=100%)	*1.561*	*1.756*	*1.784*	*1.763*	*1.998*
Arbeidsgerelateerd verzuim[13]	24,1%*	22,0%*	22,4%*	20,6%*	18,0%
Totale n (=100%)	*1.541*	*1.761*	*1.804*	*1.783*	*1.979*
Techniekssector totaal					
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)	44,6%*	45,8%*	44,3%*	49,7%	49,1%
Totale n (=100%)	*24.208*	*27.551*	*27.682*	*26.376*	*29.325*
Individueel ziekteverzuimpercentage	4,03%*	4,17%*	4,57%	4,73%	4,69%
Totale n (=100%)	*23.867*	*26.957*	*26.992*	*25.291*	*27.923*
Gemiddeld aantal verzuimdagen afgelopen jaar	7,87*	8,10*	8,84	9,24	9,01
Totale n (=100%)	*23.936*	*27.033*	*27.042*	*25.318*	*27.927*
Arbeidsgerelateerd verzuim	20,2%*	20,8%*	19,7%*	17,8%*	16,7%
Totale n (=100%)	*23.792*	*27.188*	*27.410*	*25.486*	*27.639*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2023/24 is significant.*

[12] Het ziekteverzuimpercentage is het totale aantal ziektedagen van een werknemer, in procenten van het totaal aantal beschikbare werkdagen van diezelfde werknemer in het afgelopen jaar (deeltijd-gecorrigeerd).

[13] Gebaseerd op een combinatie van het hebben van klachten (lees: *ooit verzuimd, eventueel langer dan een jaar geleden*) én het feit dat deze klachten deels of hoofdzakelijk het gevolg van het werk zijn, afgezet tegen de groep van werknemers waarvan het verzuim *niet arbeidsgerelateerd* is én de werknemers *zonder* verzuim. Zie ook tabel 18, waarin valt af te lezen dat het aandeel werknemers waarvan de (verzuim)klachten *arbeidsgerelateerd* zijn is afgenomen tussen 2019/20 en 2023/24.

Tabel 13 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werknemers zelf, naar subbranche

Subbranche / *NEA - Werknemers*	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2015 t/m 2024)
Verzuimd in afgelopen jaar (% ja)	47,8%	47,5%	48,0%	49,5%	48,1%
Totale n (=100%)	*4.884*	*1.304*	*1.653*	*1.254*	*9.095*
Individueel ziekteverzuimpercentage (deeltijd-gecorrigeerd)	4,55%	4,81%	4,87%	5,26%	4,74%
Totale n (=100%)	*4.756*	*1.250*	*1.594*	*1.213*	*8.813*
Gemiddeld aantal verzuimdagen afgelopen jaar	9,17	9,64	10,00	10,99	9,64
Totale n (=100%)	*4.757*	*1.252*	*1.596*	*1.215*	*8.820*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Tabel 14 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werkgevers, tweejaarlijks[14]

WEA - Werkgevers	2008/10	2012/14	2016/19	2021	2024
Technische installatiebranche					
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof (*deeltijd-gecorrigeerd)*[15]	2,71%*	2,67%*	2,18%*	4,09%	3,87%
Totale n (=100%)	*232*	*220*	*159*	*96*	*89*
Techniekssector totaal					
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof *(deeltijd-gecorrigeerd)*	2,60%*	2,35%*	2,17%*	3,00%*	4,17%
Totale n (=100%)	*3.470*	*2.932*	*2.480*	*1.893*	*1.178*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2024 is significant.*

[14] Voor een betere vergelijkbaarheid zijn 2021 en 2024 apart gepresenteerd. In Bijlage 3 zijn de cijfers uitgedraaid naar unieke jaargang over de periode 2008 tot en met 2024.

[15] Het ziekteverzuimpercentage op organisatieniveau. Bij de NEA gaat het om het individueel ziekteverzuimpercentage (tabellen 12 en 13). De reden dat dit percentage bij werkgevers gemiddeld lager ligt dan bij de werknemers, komt door het feit dat kleinere bedrijven (met veelal een lager verzuimpercentage, zie tabel 16 en diens voetnoot) via de weging sterker 'trekken' aan het algehele percentage. Kleinere bedrijven zijn immers sterk ondervertegenwoordigd in de WEA, wat wordt gecorrigeerd met de weging. Het *ongewogen* ziekteverzuimpercentage in de TI is bij de werkgevers (WEA) als volgt: 4,12 (2008/10), 3,79 (2012/14), 3,75 (2016/19), 4,70 (2021) & 5,26 (2024).

Tabel 15 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar subbranche

Subbranche / *WEA – Werkgevers*	Elektrotechnische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en luchtbehandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2008 t/m 2024)
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof *(deeltijd-gecorrigeerd)*	2,99%	3,17%	3,08%	2,17%	3,01%
Totale n (=100%)	*409*	*168*	*170*	*49*	*796*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Geen significante verschillen tussen de vier subbranches.

Tabel 16 – Verzuim onder TI-werknemers, volgens de werkgevers, naar bedrijfsgrootte[16]

Bedrijfsgrootteklasse / *WEA – Werkgevers*	25 of minder medewerkers	Meer dan 25 medewerkers	Totaal 2008 t/m 2024)
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof *(deeltijd-gecorrigeerd)*	2,76%*	4,59%*	3,01%
Totale n (=100%)	*344*	*452*	*796*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is significant (<0,05).*

[16] Dit komt overeen met het algemene beeld dat het ziekteverzuim in kleine bedrijven lager is dan in grotere bedrijven. In de theorie wordt ter verklaring gewezen op enerzijds de grotere betrokkenheid van werknemers in kleinere bedrijven en anderzijds op het grotere risico van ontdekking van ten onrechte gemelde ziekte in kleinere bedrijven.

Tabel 17 – Klachten onder TI-werknemers bij laatste verzuim, eventueel langer dan een jaar geleden (één antwoord mogelijk)

NEA - Werknemers	Totaal (2015 t/m 2024)
Griep of verkoudheid	40,3%
Rugklachten	7,0%
Klachten heup, benen, knieën, voeten	5,6%
Psychische klachten, overspannenheid, burn-out	4,9%
Klachten buik, maag of darmen	4,7%
Klachten nek, schouders, armen, polsen, handen	4,6%
Hoofdpijn	2,9%
Klachten luchtwegen	1,7%
Klachten hart- en vaatstelsel	1,7%
Vermoeidheid of concentratieproblemen	1,2%
Klachten oren of ogen	0,9%
Huidklachten	0,5%
Overige klachten	8,7%
Niet van toepassing, nog nooit verzuimd	15,3%
Totale n	*8.967 (=100%)*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Tabel 18 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, tweejaarlijks

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22	2023/24
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	11,2%	11,4%	13,1%	10,0%	7,8%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	17,7%	15,1%	14,3%	14,3%	12,4%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	65,4%	66,6%	64,9%	69,1%	72,7%
- Weet niet	5,7%	7,0%	7,7%	6,6%	7,2%
Totale n (=100%)	*1.291*	*1.462*	*1.474*	*1.520*	*1.766*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 19 – (Verzuim)klachten wel of niet gerelateerd aan het werk, TI-werknemers, naar subbranche

Subbranche / *NEA - Werknemers*	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2015 t/m 2024)
Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?					
- Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	9,2%	13,5%	12,1%	10,9%	10,6%
- Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	14,5%	15,8%	14,4%	13,1%	14,5%
- Nee, geen gevolg van mijn werk	68,9%	64,9%	67,1%	69,3%	68,0%
- Weet niet	7,5%	5,7%	6,4%	6,7%	6,9%
Totale n (=100%)	*3.995*	*1.051*	*1.373*	*1.066*	*7.485*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Geen significantie over de subbranches berekend.

Tabel 20 – Belangrijkste werk-gerelateerde reden die (deels) leidde tot ontstaan van klachten bij TI-werknemers

NEA – Werknemers	Totaal*
Te hoge werkdruk	23,5%
Lichamelijk te zwaar werk	23,1%
Besmetting op het werk	8,2%
Lang dezelfde bewegingen doen	6,5%
Lang achter de computer werken	6,4%
Arbeidsongeval of ongeluk	6,2%
Emotioneel te zwaar werk	3,6%
Ruzie, conflict of grensoverschrijdend gedrag	2,5%
Slechte fysieke werkomstandigheden (bijv. klimaat, geluid, stoffen)	2,4%
Iets anders in het werk	17,6%
Totale n (=100%)	*520*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Over de meetjaren 2022 t/m 2024. De antwoordcategorieën zijn gewijzigd ten opzichte van 2021 en eerdere jaren, waardoor geen overkoepelende analyse over alle jaren kon worden uitgevoerd.*

Tabel 21 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, per jaar

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22	2023/24
Technische installatiebranche					
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	31,9%*	29,3%*	27,4%*	28,6%*	22,8%
Totale n (=100%)	*615*	*830*	*1.478*	*1.089*	*856*
Techniekssector totaal					
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	31,4%*	28,1%*	28,6%*	28,7%*	25,8%
Totale n (=100%)	*9.786*	*12.872*	*21.703*	*15.242*	*12.121*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2023/24 is significant.*

Tabel 22 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI-werknemers, naar subbranche

Subbranche / *NEA - Werknemers*	Elektro-technische bouwinstallatie	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair	Installatie van verwarming en lucht-behandeling	Overige bouwinstallatie	Totaal (2015 t/m 2024)
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	26,3%*	28,2%	30,3%*	29,6%*	27,7%
Totale n (=100%)	*2.614*	*682*	*883*	*670*	*4.849*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** De 'Elektrotechnische bouwinstallatie' verschilt significant van de 'Installatie van verwarming en luchtbehandeling' en de 'Overige bouwinstallatie'.*

*Tabel 23 – Verzuimcontrole onder verzuimende TI- en Techniek-werknemers, naar bedrijfsgrootte**

NEA - Werknemers / *Bedrijfsgrootteklasse*	49 of minder medewerkers	Meer dan 49 medewerkers	Totaal (2015 t/m 2024)
Technische installatiebranche			
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	25,5%*	29,1%*	27,7%
Totale n (=100%)	*1.794*	*3.066*	*4.860*
Techniekssector totaal			
Verzuimcontrole door werkgever, arbodienst of andere organisatie, bij laatste verzuim (% ja)	*25,4%**	*29,9%**	*28,4%*
Totale n (=100%)	*23.452*	*48.078*	*71.530*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen. Het onderscheid tussen '25 of minder medewerkers' en 'Meer dan 25 medewerkers' is in de NEA niet mogelijk.

** Verschil tussen '49 of minder medewerkers' en 'Meer dan 49 medewerkers' is significant.*

Tabel 24 – Psychosociale belasting bij het werk, onder TI- en Techniek-werknemers, tweejaarlijks

NEA - Werknemers	2015/16	2017/18	2019/20	2021/22	2023/24
Technische installatiebranche					
Sprake van werkdruk (schaal) [1]					
- Nooit of soms	63,9%*	60,7%*	65,6%*	67,6%*	71,8%
- Vaak of altijd	36,1%*	39,3%*	34,4%*	32,4%*	28,2%
Totale n (=100%)	*1.566*	*1.782*	*1.819*	*1.837*	*2.110*
Werk is emotioneel zwaar (schaal) [2]					
- Nooit of soms	94,3%	93,7%	93,6%	94,5%	94,9%
- Vaak of altijd	5,7%	6,3%	6,4%	5,5%	5,1%
Totale n (=100%)	*1.574*	*1.783*	*1.817*	*1.327*	*1.012*
Techniekssector totaal					
Sprake van werkdruk (schaal) [1]					
- Nooit of soms	64,9%*	65,1%*	67,9%*	68,4%*	71,8%
- Vaak of altijd	35,1%*	34,9%*	32,1%*	31,6%*	28,2%
Totale n (=100%)	*24.108*	*27.490*	*27.556*	*26.340*	*29.318*
Werk is emotioneel zwaar (schaal) [2]					
- Nooit of soms	94,2%*	93,6%*	93,6%*	93,6%*	95,2%
- Vaak of altijd	5,8%*	6,4%*	6,4%*	6,4%*	4,8%
Totale n (=100%)	*24.175*	*27.499*	*27.565*	*18.989*	*14.414*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

[1] *CBS-schaal o.b.v. 3 items: 'Moet u erg snel werken?', 'Moet u heel veel werk doen?' & 'Moet u extra hard werken?'.*

[2] *CBS-schaal o.b.v. 3 items: 'Brengt uw werk u in emotioneel moeilijke situaties?', 'Is uw werk emotioneel veeleisend?' & 'Raakt u emotioneel betrokken bij uw werk?'.*

** Verschil met jaargang 2023/24 is significant.*

5 Ziekten en aandoeningen onder werknemers

Tabel 25 – Langdurige ziekte, aandoening of handicap onder TI-werknemers, per jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022	2023	2024
Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RSI)	11,6%	11,5%	11,3%	9,6%	13,1%	9,3%	9,1%
Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	6,8%	8,2%	7,8%	5,5%	7,6%	7,1%	6,9%
Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RSI)	4,9%	5,8%	6,8,%	6,4%	5,0%	6,3%	6,6%
Gehoorproblemen	2,9%	4,8%	4,7%	2,9%	5,0%	3,6%	5,3%
Hart- of vaatziekten	2,5%	3,1%	3,8%	4,9%	5,7%	4,6%	4,5%
Suikerziekte	2,5%	2,8%	2,2%	2,6%	2,3%	2,3%	4,3%
Astma, bronchitis, emfyseem	4,3%	5,3%	4,4%	4,7%	6,2%	4,3%	3,9%
Migraine of ernstige hoofdpijn	4,6%	4,4%	4,5%	3,2%	4,6%	5,3%	3,7%
Psychische klachten/aandoeningen	2,7%	2,8%	3,8%	2,3%	4,4%	3,5%	3,6%
Problemen met zien	2,5%	3,9%	2,5%	2,3%	5,0%	2,5%	3,4%
Maag- of darmstoornissen	3,8%	2,2%	3,4%	3,5%	5,8%	3,8%	2,9%
Andere ziekte, aandoening of handicap	7,3%	8,6%	8,6%	8,8%	7,6%	9,6%	6,3%
Nee, geen ziekte, aandoening of handicap	61,4%	62,3%	60,0%	65,6,%	58,6%	62,3%	63,8%
Totale n (=100%)	*797*	*771*	*933*	*800*	*501*	*518*	*565*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen. Meerdere antwoorden mogelijk.
Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 26 – Wisselwerking tussen ziekte/aandoening/handicap en het werk onder TI-werknemers

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022	2023	2024
Door ziekte, aandoening of handicap belemmerd bij het uitvoeren van het werk:							
- Niet belemmerd	48,4%	44,0%	44,5%	48,8%	41,2%	46,3%	49,1%
- Licht belemmerd	41,4%	45,1%	44,7%	39,6%	50,2%	43,2%	39,3%
- Sterk belemmerd	10,2%	10,9%	10,8%	11,7%	8,6%	10,6%	11,5%
Totale n (=100%)	*317*	*297*	*381*	*294*	*210*	*204*	*213*
Ziekte, aandoening of handicap gevolg van het werk:							
- Hoofdzakelijk gevolg van werk	13,4%	14,6%	12,2%	8,9%	9,4%	10,1%	10,3%
- Voor een deel gevolg van werk	19,7%	19,7%	21,8%	20,2%	23,2%	17,5%	21,5%
- Geen gevolg van werk	57,4%	56,8%	54,5%	61,0%	57,5%	66,2%	61,8%
- Weet niet	9,5%	8,8%	11,5%	9,8%	9,9%	6,1%	6,4%
Totale n (=100%)	*317*	*297*	*380*	*295*	*211*	*204*	*212*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.
Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 27 – Beroepsziekten onder TI- en Techniek-werknemers, volgens werknemers zelf[17]

NEA - Werknemers	Technische installatie	Techniekssector totaal
Sprake van één of meer beroepsziekten:		
- Lage rug-aandoening	11,7%	9,3%
- Gehoorproblemen	8,1%	6,6%
- RSI (nek, schouder, arm, pols, hand)	6,9%	7,5%
- Overspannenheid/burn-out	6,4%	5,9%
- Knie-artrose	4,1%	2,6%
- Depressie	2,2%	2,3%
- Heup-artrose[18]	1,2%	1,1%
- Astma	0,7%	0,9%
- COPD ('Chronic obstructive pulmonary disease')	0,7%	0,6%
- Posttraumatische stress stoornis (PTSS)	0,6%	0,5%
- Contacteczeem	0,4%	0,5%
- Beroepsgebonden infectieziekte	0,3%	0,2%
- Andere beroepsziekte	2,1%	2,0%
- Ten minste één beroepsziekte	*27,5%*	*25,0%*
Totale n voor alle items (=100%)	*4.003*	*61.513*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

Totaal over de meetjaren 2016, 2018, 2020, 2022, 2023 & 2024, inclusief werknemers zonder beroepsziekte(n). De categorieën zijn niet 1-op-1 vergelijkbaar met de items over langdurige ziekten in tabel 25. Aantallen per jaar te laag[19] *voor vergelijking jaar-op-jaar.*

Meerdere antwoorden mogelijk.

[17] In de WEA geeft 7,2% van de TI-werkgevers bij de vraag '*Heeft een arts in de afgelopen 12 maanden één of meer ziekten en/of aandoeningen vastgesteld die zijn ontstaan door het werk?*' aan dat er beroepsziekten zijn vastgesteld onder de leden van het eigen personeel. De 'n' (399) is niet groot genoeg voor verdere uitsplitsing van dit gegeven naar kenmerk-niveau. Ook zijn er geen vervolgvragen voorgelegd aan de WEA-respondenten over de specifieke beroepsziekten die zijn vastgesteld.

[18] Heupartrose (coxartrose) is geen officieel erkende beroepsziekte op de landelijke Nederlandse lijst van beroepsziekten, maar het kan wel werkgerelateerd zijn of door het werk zijn verergerd.

[19] De totale 'n' per item is groot genoeg voor een vergelijking van jaar-op-jaar, maar het aantal werknemers per jaar dat aangeeft aan de genoemde beroepsziekte te leiden is in enkele gevallen lager dan 10. Het CBS geeft deze aantallen niet vrij.

6 Veiligheid en fysieke belasting op het werk

Tabel 28 – Gevaren bij het werk onder TI- en Techniek-werknemers, per jaar (meerdere antwoorden mogelijk)

NEA - Werknemers	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Technische installatiebranche							
Belangrijkste gevaren in het werk:							
- Vallen van hoogte	36,6%	35,6%	32,4%	31,9%	33,4%	31,7%	32,8%
- Struikelen, uitglijden	35,6%	36,1%	35,6%	32,0%	33,2%	32,1%	31,7%
- Snijden, steken	24,8%	25,7%	23,1%	20,4%	22,2%	21,4%	20,8%
- Bekneld raken	17,7%	17,9%	16,3%	17,0%	14,4%	15,2%	15,0%
- Verbranden	13,8%	16,6%	12,0%	11,8%	12,4%	11,8%	13,1%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	12,1%	13,8%	10,3%	9,1%	11,0%	10,2%	11,8%
- Botsen, aanrijdingen	12,3%	13,0%	9,3%	12,1%	8,7%	9,6%	10,7%
- Verstikking	8,1%	9,1%	6,2%	5,7%	6,1%	5,6%	7,7%
- Confrontatie met geweld	2,6%	2,8%	1,7%	1,6%	2,7%	2,2%	2,9%
- Een ander gevaar	13,8%	15,0%	13,8%	12,6%	14,3%	13,4%	15,0%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk*	52,2%	49,9%	53,5%	55,0%	55,7%	53,8%	55,1%
Totale n voor alle items (=100%)	*999*	*944*	*865*	*809*	*1.018*	*991*	*1.102*
Techniekssector totaal							
Belangrijkste gevaren in het werk:							
- Vallen van hoogte	15,6%	16,4%	14,2%	14,8%	14,1%	13,6%	14,6%
- Struikelen, uitglijden	24,1%	24,5%	22,2%	22,5%	21,5%	20,8%	21,7%
- Snijden, steken	15,3%	15,7%	13,8%	13,7%	13,6%	13,1%	13,7%
- Bekneld raken	13,8%	14,5%	13,0%	12,8%	12,1%	11,3%	12,0%
- Verbranden	8,5%	8,9%	7,9%	7,9%	7,6%	6,8%	7,8%
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	11,9%	12,6%	11,0%	11,0%	10,8%	10,4%	11,1%
- Botsen, aanrijdingen	16,1%	17,1%	14,1%	15,0%	14,5%	13,9%	14,7%
- Verstikking	4,3%	4,3%	3,7%	3,8%	3,6%	3,0%	3,8%
- Confrontatie met geweld	4,1%	4,4%	3,5%	3,8%	3,4%	3,4%	4,0%
- Een ander gevaar	8,6%	8,4%	8,0%	7,8%	8,0%	7,6%	8,1%
- Niet van toepassing: geen gevaarlijk werk*	58,6%	57,6%	62,2%	62,2%	62,3%	63,1%	61,9%
Totale n voor alle items (=100%)	*15.880*	*13.758*	*13.556*	*11.586*	*14.397*	*14.216*	*14.738*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Het CBS rekent het geval waarin de respondent aangeeft 'bijna nooit het genoemde gevaar te lopen in het werk' tot een benoeming van dat gevaar in het werk (enkel het antwoord 'nooit' geldt als geen benoeming van het gevaar). Hierdoor komt het percentage dat minimaal één van de genoemde gevaren loopt (en dus gevaarlijk werk heeft) al vrij snel hoger uit.*

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 29 – Fysieke belasting bij het werk, TI-werknemers, per jaar

NEA - Werknemers	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten?										
- Ja, regelmatig	30,0%	25,3%	32,0%	29,8%	29,9%	27,1%	24,9%	30,8%	27,5%	31,3%
- Ja, soms	21,8%	25,6%	20,5%	21,0%	23,2%	20,3%	22,1%	23,0%	21,8%	20,4%
- Nee	48,2%	49,1%	47,5%	49,2%	46,9%	52,7%	53,0%	46,2%	50,6%	48,3%
Totale n (=100%)	*779*	*753*	*766*	*999*	*938*	*865*	*812*	*1.021*	*996*	*1.112*
Maakt u bij uw werk gebruik van een gereedschap, apparaat of voertuig dat trillingen of schudden veroorzaakt?										
- Ja, regelmatig	23,4%	19,1%	26,2%	23,0%	19,9%	21,0%	19,8%	24,0%	21,8%	24,2%
- Ja, soms	19,8%	21,0%	15,5%	20,7%	20,7%	17,7%	18,6%	18,8%	17,5%	19,3%
- Nee	56,8%	59,9%	58,4%	56,2%	59,4%	61,3%	61,6%	57,2%	60,7%	56,6%
Totale n (=100%)	*798*	*762*	*778*	*1.001*	*948*	*868*	*811*	*1.018*	*993*	*1.113*
Doet u werk in een ongemakkelijke werkhouding?										
- Ja, regelmatig	22,2%	19,8%	25,7%	23,8%	24,2%	19,6%	17,5%	21,8%	19,5%	22,7%
- Ja, soms	33,4%	31,7%	27,7%	29,5%	30,4%	28,8%	31,1%	31,6%	27,4%	29,1%
- Nee	44,3%	48,5%	46,5%	46,7%	45,4%	51,6%	51,3%	46,6%	53,1%	48,2%
Totale n (=100%)	*795*	*761*	*776*	*1.002*	*946*	*866*	*812*	*1.016*	*994*	*1.108*
Doet u werk waarbij u herhalende bewegingen moet maken?										
- Ja, regelmatig	33,6%	32,2%	36,5%	35,7%	32,9%	27,7%	29,4%	32,2%	30,9%	31,7%
- Ja, soms	28,3%	29,7%	25,7%	26,3%	29,2%	26,6%	27,6%	27,1%	26,2%	26,8%
- Nee	38,1%	38,1%	37,9%	38,1%	37,9%	45,7%	43,0%	40,6%	42,9%	41,5%
Totale n (=100%)	*793*	*760*	*780*	*997*	*943*	*861*	*812*	*1.016*	*992*	*1.111*
Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?										
- Ja, regelmatig	14,8%	11,5%	14,2%	13,3%	14,4%	11,0%	12,9%	14,1%	10,5%	13,8%
- Ja, soms	33,3%	34,9%	31,0%	34,3%	31,9%	30,4%	29,3%	30,6%	33,5%	30,6%
- Nee	51,9%	53,6%	54,8%	52,4%	53,8%	58,6%	57,8%	55,3%	56,0%	55,7%
Totale n (=100%)	*792*	*764*	*778*	*1.004*	*944*	*870*	*814*	*1.022*	*995*	*1.113*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.
Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 30 – Veiligheidscultuur op het werk, beoordeeld door TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022	2023	2024
Op mijn werk houdt men zich aan de regels over veilig en gezond werken							
- (Helemaal) mee eens	75,5%	74,0%	72,6%	76,6%	77,4%	81,9%	77,6%
- Neutraal	16,7%	18,0%	19,3%	16,9%	18,5%	14,0%	16,8%
- (Helemaal) mee oneens	7,8%	8,0%	8,1%	6,5%	4,0%	4,2%	5,6%
Totale n (=100%)	*804*	*772*	*944*	*811*	*510*	*459*	*536*
Mijn leidinggevende doet er alles aan om onveilig en ongezond werk te voorkomen							
- (Helemaal) mee eens	70,3%	69,8%	70,9%	75,3%	78,0%	81,3%	81,1%
- Neutraal	20,2%	20,9%	20,0%	17,5%	16,5%	13,9%	13,1%
- (Helemaal) mee oneens	9,5%	9,2%	9,0%	7,2%	5,5%	4,8%	5,9%
Totale n (=100%)	*804*	*773*	*948*	*810*	*500*	*453*	*528*
Ik spreek collega's er op aan als ze onveilig en/of ongezond werken							
- (Helemaal) mee eens	86,1%	84,8%	83,5%	83,6%	89,7%	85,2%	85,3%
- Neutraal	11,4%	12,4%	11,4%	11,9%	8,2%	12,1%	11,8%
- (Helemaal) mee oneens	2,5%	2,8%	5,1%	4,5%	2,1%	2,7%	2,9%
Totale n (=100%)	*806*	*771*	*947*	*811*	*487*	*451*	*513*
Ik krijg het te horen wanneer ik zelf onveilig en/of ongezond werk							
- (Helemaal) mee eens	77,5%	75,0%	73,0%	75,2%	81,9%	82,2%	80,2%
- Neutraal	16,3%	16,7%	17,5%	16,5%	12,9%	12,4%	15,0%
- (Helemaal) mee oneens	6,2%	8,3%	9,5%	8,3%	5,2%	5,3%	4,8%
Totale n (=100%)	*793*	*767*	*948*	*809*	*480*	*439*	*509*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

De stelling 'Op mijn werk krijgen medewerkers informatie over hoe veilig en gezond te werken' wordt na 2021 niet langer voorgelegd.

Geen significantie over de jaargangen berekend.

Tabel 31 – Aanspreekpunt op het werk omtrent onveilig en ongezond week, TI-werknemers, naar jaar

NEA - Werknemers	2015	2017	2019	2021	2022	2023	2024
Is er op uw werk iemand die u kunt aanspreken over onveilig en ongezond werk?							
- Ja	87,5%	86,7%	86,2%	88,1%	85,0%*	88,7%	89,3%
- Nee	6,8%	6,6%	7,6%	7,3%	6,8%*	5,3%	5,6%
- Weet ik niet	5,7%	6,7%	6,2%	4,6%	8,2%*	6,0%	5,1%
Totale n (=100%)	*773*	*738*	*949*	*816*	*514*	*472*	*542*

Bron: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2024 is significant (berekend op 2-deling item: 'ja' vs. 'samenvoeging 'nee' & 'weet niet').*

Bijlage

Bijlage 1 – Werkgevers in de TI en techniek met een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E), jaarlijks

WEA - Werkgevers	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2021	2024
Technische installatiebranche								
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	63,3%*	72,5%	71,1%	51,5%*	54,8%*	68,9%	63,1%*	80,6%
Totale n (=100%)	*145*	*155*	*137*	*149*	*117*	*97*	*96*	*89*
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja)	81,0%	79,7%	85,9%	88,0%*	97,8%*	78,0%	84,9%	74,7%
Totale n (subgroep) (=100%)	*122*	*128*	*117*	*118*	*94*	*85*	*80*	*81*
Techniekssector totaal								
Vestiging heeft een RI&E (% ja)	57,7%*	60,5%*	56,8%*	55,8%*	60,2%*	63,6%	61,8%*	66,7%
Totale n (=100%)	*1.976*	*2.141*	*1.942*	*1.911*	*1.732*	*1.649*	*1.886*	*1.177*
Indien RI&E: naar aanleiding van RI&E een plan van aanpak gemaakt? (% ja)	78,4%	82,2%	84,4%*	80,5%	84,7%*	83,1%*	90,0%*	78,4%
Totale n (subgroep) (=100%)	*1.509*	*1.637*	*1.470*	*1.458*	*1.364*	*1.320*	*1.505*	*1.006*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2024 is significant.*

Bijlage 2 – Aanstelling van preventiemedewerkers door werkgevers in de TI en de techniek, jaarlijks

WEA - Werkgevers	2010	2012	2014	2016	2019	2021	2024
Technische installatiebranche							
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	43,1%	46,7%	29,9%	39,3%	37,0%	48,2%	39,1%
Totale n (=100%)	*155*	*138*	*149*	*117*	*97*	*95*	*87*
Techniekssector totaal							
In vestiging één of meer werknemers als preventiemedewerker aangewezen (% ja)	41,0%	40,3%	33,2%*	36,7%*	33,5%*	39,4%	41,8%
Totale n (=100%)	*2.139*	*1.942*	*1.911*	*1.732*	*1.649*	*1.883*	*1.140*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen. Niet bevraagd in 2008.

** Verschil met jaargang 2024 is significant.*

Bijlage 3 – Verzuim onder TI- en Techniek-werknemers, volgens de werkgevers, jaarlijks

WEA - Werkgevers	2008	2010	2012	2014	2016	2019	2021	2024
Technische installatiebranche								
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof *(deeltijd-gecorrigeerd)*	2,85%	2,52%	3,19%	2,14%*	2,68%	1,67%*	4,09%	3,87%
Totale n (=100%)	*133*	*99*	*111*	*109*	*87*	*72*	*96*	*89*
Techniekssector totaal								
Ziekteverzuim vorig kalenderjaar, excl. zwangerschaps- en bevallingsverlof *(deeltijd-gecorrigeerd)*	2,80%*	2,33%*	2,69%*	1,99%*	1,79%*	2,58%*	3,00%*	4,17%
Totale n (=100%)	*1.873*	*1.597*	*1.495*	*1.437*	*1.286*	*1.194*	*1.893*	*1.178*

Bron: Werkgevers Enquête Arbeid, CBS. Bewerking door KBA Nijmegen.

** Verschil met jaargang 2024 is significant.*

Bijlage 4 – Indeling SBI-codes in de subbranches (exclusief SBI-codes 432 en 4322, zie bijlage 5)[20]

Subbranche en SBI-code	SBI-omschrijving
Elektrotechnische bouwinstallatie:	
332 / 33200	Installatie van industriële machines en apparatuur
33221	Installatie van machines voor algemeen gebruik (geen gereedschap)
33223	Installatie van machines voor een specifieke bedrijfstak
3323 / 33230	Installatie van elektronische en optische apparatuur
3324 / 33240	Installatie van elektrische apparatuur
4222 / 42220	Leggen van elektriciteits- en telecommunicatiekabels
4321 / 43210	Elektrotechnische bouwinstallatie
Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair:	
43221	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair
Installatie van verwarming en luchtbehandeling:	
3321 / 33210	Installatie van ketels en tanks
43222	Installatie van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur
Overige bouwinstallatie:	
4329 / 43290	Overige bouwinstallatie

Standaard Bedrijfsindeling 2008. Indeling naar subbranche door KBA Nijmegen.

[20] De SBI 432 ('*Bouwinstallatie*') en SBI 4322 ('*Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur*') die in de NEA als bedrijfstak van werknemers werden vermeld, konden niet 1-op-1 ingedeeld worden in één van de vier subbranches. Op basis van het beroep (ISCO-08) van de werknemer zijn de werknemers die in deze twee SBI's werkzaam zijn alsnog ingedeeld in één van de vier subbranches (zie bijlage 5). In de WEA komen deze twee SBI's niet voor, omdat het enkel SBI's van 5 digits bevat (de meest specifieke bedrijfstakken).

Bijlage 5 – Indeling SBI-codes 432 en 4322 in de subbranches, aanvulling o.b.v. beroep

Subbranche	SBI-code	SBI-omschrijving	Indien beroep (ISCO08):
Elektrotechnische bouwinstallatie	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Elektrotechnisch ingenieur (2) Software ontwikkelaar (3) Netwerkspecialist (4) Elektrotechnicus (5) Technicus elektronica (6) Gebruikersondersteuner ICT (7) Automonteur (8) Monteur industriële en landbouwmachines (9) Electricien gebouwaansluitingen (10) Elektromonteur voertuigen, machines, motoren (11) Elektronicamonteur (12) Monteur ICT en telecommunicatie (13) Meteropnemer of geldophaler verkoopautomaten (14) Systeembeheerder
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Elektromonteur voertuigen, machines, motoren (2) Electricien gebouwaansluitingen
Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Weg- en waterbouwkundige (2) Technicus weg- en waterbouw, bouwinspecteur of landmeter (3) Loodgieter of pijpfitter
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Loodgieter of pijpfitter
Installatie van verwarming en luchtbehandeling:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Werktuigbouwkundige (2) Technicus werktuigbouwkunde (3) Installateur luchtbehandeling en koeltechniek
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Werktuigbouwkundige
Overige bouwinstallatie:	432 / 43200	Bouwinstallatie	(1) Ambachtslieden z.n.d. (2) Allround bouwvakker, kleine bouw aannemer (3) Timmerlieden (4) Steigerbouwer, bouwarbeider ruwbouw n.e.g (5) Lasser of snijder (6) Kraandrijver of bediener mobiele kranen (7) Hulparbeider weg- en waterbouw (8) Bouwarbeider m.u.v. elektriciens z.n.d.
	4322 / 43220	Loodgieters- en fitterswerk; installatie van sanitair en van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur	(1) Kraandrijver en bediener mobiele kranen

Standaard Bedrijfsindeling 2008. Indeling naar subbranche door KBA Nijmegen.

samen werken aan jouw ontwikkeling